

**Бездушна Ю.С., к.е.н., старший науковий співробітник,  
завідувач відділу обліку та оподаткування  
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»**

## **РОЗВИТОК АГРАРНОГО ТА МАКРОЕКОНОМІЧНОГО АСПЕКТУ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ**

Повна, актуальна і достовірна інформація відіграє ключову роль в обґрунтуванні стратегії розвитку не тільки підприємства, а й галузі, регіону та держави. Надактуальне питання інтегрованої звітності підприємств активно обговорюється науковцями та поступово впроваджується практиками.

Поряд з цим, вкрай важливою для суспільно-економічного розвитку України є і макроекономічний аспект цього питання - її позитивне позиціонування у світі, формування ефективної інформації не лише на рівні підприємств, а й на рівні країни. Повноцінне представлення національних особливостей, національного бренду і, врешті-решт, усього наявного потенціалу країни у світових статистичних базах даних та рейтингах є важливим чинником формування інвестиційного іміджу.

Важливу і значну частину інформаційного забезпечення економічної діяльності становить державна статистика. Біля 70% всіх форм статистичної звітності – це звітність з економічної діяльності. При цьому, четверта частина всієї економічної статистики складає саме звітність по сільському господарству.

Інтеграція статистичних процесів і модернізація офіційної статистики є важливою проблемою більшості національних та міжнародних статистичних інституцій по всьому світу. В Україні процес адаптації національної системи економічної інформації до вимог ЄС є досить складним. Сформувались різні центри збору інформації – Міністерство фінансів України, Державна служба статистики України, Держгеокадастр, НКЦПФР, Державна фіскальна служба України та інші. Відсутня єдина методологія підготовки суб'єктами господарювання звітних даних. Особливо постраждала сільськогосподарська статистика. В той час, як у світі сформовано Глобальну стратегію удосконалення сільськогосподарської статистики, в Україні статистика сільських територій навпаки поступово звужується. Наприклад з 2018 року з форми статистичної звітності №50-сг «Звіт про основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств», вилучена інформація, що характеризує ефективність господарювання, використання ресурсів (в тому числі землі і праці), вплив бюджетної підтримки та багато іншого. Аналогічним чином скоротилась форма статистичного спостереження 2-ферм «Основні показники господарської діяльності фермерського господарства, малого підприємства у сільському господарстві».

Внаслідок обмеженості статистичних даних про стан розвитку сільського господарства, які надає державна статистика, для багатьох стейкхолдерів такої інформації недостатньо, щоб повноцінно виконувати покладені на них функції, як, наприклад, наукового обґрунтування для НААН та реалізації державної аграрної політики для Мінагрополітики. Скорочення обсягу даних про стан

сільського господарства в межах системи державної статистики, що відбувається в ході реформування державної статистики, має компенсуватися запровадженням системи аграрної статистики заснованої на принципах та методології визначених документами Європейського Союзу.

Стратегічні документи Європейського союзу, ООН, Всесвітнього банку декларують принцип передачі сільськогосподарської статистики на відомчий рівень. У Європейському Союзі існує потужна система, яка поєднує офіційну державну статистику з відомчою статистикою. FADN – The Farm Accountancy Data Network - мережа даних бухгалтерського обліку фермерських господарств, що функціонує в країнах Європейського Союзу, – інструмент оцінки доходів фермерських господарств та впливу «Спільної аграрної політики» (CAP - Common Agricultural Policy). Концепція FADN була започаткована в 1965 році. Законодавством, що встановлює FADN, є Регламент Ради 79/65 / ЄЕС від 15 червня 1965 року. Основним актом, що діє зараз, є Регламент Ради (ЄС) № 1217/2009 від 30 листопада 2009 року про створення мережі збору бухгалтерських даних про доходи та господарську діяльність сільськогосподарських підприємств у Європейському співтоваристві. Така звітно-інформаційна система забезпечує ефективну політику розвитку фермерства, кооперації та сільських територій в ЄС.

Отже, розвиток аграрного та макроекономічного аспекту інтегрованої звітності вбачається нами у вдосконаленні інформаційного забезпечення в напрямі впровадження принципів FADN в Україні. Вона складається з щорічного дослідження, що проводиться державами-членами Європейського Союзу. Служби, відповідальні в рамках ЄС за роботу FADN, збирають бухгалтерські дані щороку з вибірки сільськогосподарських підприємств у Європейському Союзі. Використовувана методика спрямована на надання репрезентативних даних за трьома вимірами: регіональним, економічним розміром та видом сільського господарства.

Повноцінне впровадження інтегрованої системи FADN в Україні слід очікувати не раніше ніж при вступі України в ЄС. Тому варто вже сьогодні працювати в напрямі запровадження аграрної статистики на основі принципів FADN, яка б відповідала європейським стандартам сільськогосподарської статистики та доповнила б офіційну державну статистику актуальними даними для моніторингу аграрних ринків, економічного розвитку сільських територій та підготовки зведених макроекономічних показників до Євростату.